

Кодекс діяльності рейтингових агентств

Кодекс розроблено Міжнародною організацією комісій з цінних паперів (IOSCO) та оприлюднено у грудні 2004 року з урахуванням практики застосування прийнятих у вересні 2003 року Принципів діяльності кредитних рейтингових агентств, а також з урахуванням зауважень і побажань членів IOSCO щодо цього Кодексу.

Кодекс поєднує принципи, що стосуються трьох важливих складових діяльності рейтингових агентств, а саме: якість і цілісність процесу рейтингування, незалежність рейтингових агентств та уникнення ними конфліктів інтересів, а також відповідальність рейтингових агентств перед емітентами та інвестиційною спільнотою.

1. Якість і цілісність рейтингового процесу

Якість рейтингового процесу

1.1 Рейтингові агентства (РА) повинні розробляти та застосовувати процедури та методології, які забезпечуватимуть обґрунтування їхніх оцінок на основі комплексного дослідження інформації, що стосується рейтингового аналізу

1.2 Методології рейтингового агентства мають бути точними та систематичними, а самі рейтинги (якщо це можливо) підлягати підтвердженню у тій чи іншій формі.

1.3 При визначенні кредитоспроможності позичальника аналітики, які беруть участь у підготовці звіту про будь-яку рейтингову подію, повинні використовувати методології, затверджені рейтинговим агентством відповідно до встановлених вимог.

1.4 Кредитний рейтинг має визначатись РА, а не окремим аналітиком агентства; рейтинг має повністю відображати інформацію, бути релевантним, відповідати затвердженій методології РА; РА має залучати фахівців, які визначатимуть рейтингову оцінку щодо певного виду зобов'язання.

1.5 РА має зберігати всю необхідну інформацію щодо визначення рейтингової оцінки на певний термін та згідно з відповідним законодавством.

1.6 РА та його аналітики мають вжити необхідні заходи щодо уникнення публікації будь-яких аналітичних матеріалів та звітів, що містять недостовірну інформацію стосовно кредитоспроможності окремого позичальника або зобов'язання.

1.7 РА повинне мати достатні ресурси для належного здійснення кредитних оцінок всіх зобов'язань та позичальників. Приймаючи рішення щодо рейтингування або оновлення рейтингу зобов'язання або позичальника, РА має зважити, чи в змозі воно надати для цього персонал з достатніми навичками і чи зможе персонал отримати для цього всю необхідну інформацію для проведення таких оцінок.

1.8 Робота персоналу РА має бути організована таким чином, щоб уникнути дискретності рейтингового процесу.

Моніторинг та оновлення

1.9 Окрім випадків, у яких рейтинг чітко визначений як такий, що не вимагає подальшого спостереження, одразу ж після визначення рейтингу РА має розпочати його моніторинг на постійній основі та оновлювати таким чином:

а. регулярно переглядаючи кредитоспроможність позичальника;

б. ініціюючи перегляд статусу рейтингу через обґрунтовану обачність до інформації, яка може бути підставою для зміни рейтингу (включаючи його відкликання) відповідно до затвердженої методології;

в. оновлюючи рейтинг із визначеною періодичністю та з урахуванням результатів перегляду.

1.10 При публікації рейтингу для широкого загалу, РА має публічно оголосити якщо воно припиняє оновлювати цей рейтинг позичальника чи зобов'язання. Якщо даний рейтинг призначається для обмеженого кола користувачів, РА має оголосити їм, якщо воно припиняє оновлювати цей рейтинг позичальника чи зобов'язання. В обох випадках у разі публікації РА рейтингу, що не оновлюється, необхідно вказати дату останнього оновлення і факт, що рейтинг наразі не оновлюється.

Морально-етичні стандарти рейтингового процесу

1.11 РА та його працівники повинні дотримуватися вимог чинного законодавства щодо діяльності у кожній юрисдикції.

1.12 РА та його працівники повинні належним чином поводитись з емітентами, інвесторами, учасниками ринку та широким загалом.

1.13 Аналітики РА повинні відповідати високим морально-етичним стандартам; РА не повинні приймати на роботу людей із заздалегідь скомпрометованою репутацією.

1.14 РА та його працівники не повинні надавати гарантії щодо рівня рейтингу до проведення рейтингового аналізу. Однак це не обмежує РА від надання перспективних оцінок, що використовуються у сфері капіталів та у подібних операціях.

1.15 РА мають затверджувати політику та процедури, що чітко визначають відповідальних осіб за відповідність РА та його працівників нормам Кодексу та профільного законодавства і регуляторних актів. Діяльність та оплата праці такої особи має бути незалежною від рейтингових дій РА.

1.16 У разі виникнення підозри, що працівник чи сторона, відповідальна перед РА, здійснює незаконні, неетичні або інші дії, що суперечать Кодексу, працівник РА має негайно про це повідомити особу, відповідальну за дотримання законодавчих та інших норм, або посадовця РА з метою застосування відповідних дій. Працівники РА не зобов'язані бути фахівцями в галузі права, проте вони повинні повідомляти про підозрілі події. Будь-який посадовець РА, який отримав таке повідомлення, повинен вжити необхідні заходи, передбачені законом, регуляторними нормами та правилами РА. Менеджмент РА має запобігти переслідуванню таких працівників з боку решти колективу РА.

2. Незалежність РА та уникнення конфлікту інтересів

Загальні положення

2.1 РА не повинне уникати рейтингових дій під впливом потенційних наслідків (економічних, політичних тощо) для РА, позичальника, інвестора чи інших учасників фондового ринку.

2.2 РА та його аналітики повинні використовувати виважений та професійний підхід задля збереження змісту і форми незалежності та об'єктивності.

2.3 При визначенні кредитного рейтингу до уваги мають братися лише фактори, що стосуються рейтингового аналізу.

2.4 Визначений РА кредитний рейтинг позичальника чи зобов'язання не повинен знаходитись під впливом існування відносин або потенційних змін у відносинах між РА (або його пов'язаних структур) з позичальником або будь-якою іншою організацією, або відсутності таких відносин.

2.5 РА мають фактично та юридично відокремлювати свою рейтингову та будь-яку іншу діяльність, включаючи консультування, що може стати причиною для конфліктів інтересів. РА має пересвідчитись, що побічні ділові операції мають механізми запобігання виникненню таких конфліктів.

Політика та процедури РА

2.6 Рейтингові агентства повинні прийняти письмові внутрішні процедури, що визначають та врегульовують будь-які існуючі або потенційно можливі конфлікти інтересів, які можуть вплинути на

думки та аналіз рейтингового агентства чи працівників, які мають вплив на рейтингове рішення. Кодекс також засвідчує, що РА виявлятиме та уникатиме таких конфліктів через управлінські заходи.

2.7 Бачення РА існуючих та потенційних конфліктів інтересів має бути повним, вчасним, чітким і всебічним.

2.8 РА має розкривати загальну природу формування тарифної політики. У разі отримання від об'єкта рейтингування інших платежів, крім оплати рейтингових послуг, таких як плата за консультаційні послуги, РА має розкривати пропорційне відношення цих платежів до плати за рейтингові послуги.

2.9 РА та його працівники не повинні бути залучені до торгівлі цінними паперами та іншого бізнесу, що може стати причиною для конфліктів інтересів із рейтинговою діяльністю РА.

2.10 У випадках, коли об'єкти рейтингування (такі як уряди) мають наглядові функції за діяльністю РА, агентство повинне використовувати для проведення рейтингових дій працівників, які не пов'язані із наглядовою функцією.

Незалежність аналітиків та персоналу РА

2.11 Система звітування для штату РА та їхня система компенсацій має бути структурована так, щоб усунути або ефективно контролювати потенційні конфлікти інтересів. Аналітик РА не повинен винагороджуватись за рахунок коштів, які РА отримує від емітента.

2.12 Співробітники РА, які прямо залучені до рейтингового процесу, не можуть ініціювати обговорення або брати участь в обговоренні тарифів та платежів із будь-яким об'єктом рейтингової оцінки, який він рейтингує.

2.13 Співробітник РА не може брати участь або впливати на визначення кредитного рейтингу будь-якого позичальника чи зобов'язання якщо він:

а. володіє цінними паперами рейтингованого позичальника, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування;

б. володіє цінними паперами сторони, пов'язаної із рейтингованим позичальником, що може спричинити конфлікт інтересів, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування;

в. був нещодавно працівником або мав інші вагомні ділові стосунки із рейтингованим позичальником, що може спричинити конфлікт інтересів;

г. має родинні зв'язки (дружина, чоловік, дитина та ін.) із працівником рейтингованого позичальника;

д. мав або має зв'язки із рейтингованим позичальником або пов'язаною із ним особою, що може спричинити конфлікт інтересів.

2.14 Аналітики РА та інші особи, пов'язані із рейтинговим процесом (дружина, чоловік, дитина тощо), не повинні купувати, продавати чи проводити інші операції із цінними паперами, що емітовані, гарантовані чи підтримуються в інший спосіб стороною, пов'язаною із зоною пріоритетної відповідальності аналітика, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування.

2.15 Співробітники РА не можуть просити грошей, подарунків чи послуг від будь-якої сторони, з якою РА веде справи, і не може приймати подарунки від них у будь-якій формі, вартість яких перевищує мінімальне дозволене значення.

2.16 Співробітник РА, який залучений до приватних відносин, що створюють потенційну небезпеку виникнення конфлікту інтересів (наприклад, персональні близькі стосунки із працівником підприємства, що рейтингується), має повідомити про такі відносини відповідну посадову особу РА згідно з вимогами політики РА.

3. Відповідальність РА перед позичальниками та інвесторами

Прозорість та вчасність рейтингового розкриття

3.1 РА має вчасно розповсюджувати свої рейтингові рішення відносно цінних паперів, призначених для публічного розміщення, або емітентів таких цінних паперів.

3.2 РА має публічно оголосити свою політику щодо розповсюдження рейтингів, звітів та оновлень.

3.3 РА має зазначати по кожному присвоєному рейтингу дату визначення та останнього оновлення.

3.4 Окрім випадків із рейтингами, що надаються лише позичальнику, РА має публічно оголошувати на недискримінаційних та безкоштовних засадах будь-який рейтинг, присвоєний емісії цінних паперів, призначених для публічного розміщення, або їх емітентам, та всі подальші рейтингові рішення.

3.5 РА має публікувати в достатньому обсязі інформацію про свої процедури, методології та припущення (включаючи внесені зміни до фінансової звітності, що суттєво впливають на публічні фінансові дані емітента), щоб надати стороннім особам уявлення, яким чином було визначено рейтинг. Ця інформація включатиме також визначення рейтингової категорії та часовий горизонт, який був досліджений агентством при прийнятті рейтингового рішення.

3.6 При визначенні та перегляді кредитного рейтингу, РА має пояснити в своїх прес-релізах та звітах основні фактори, що покладені в основу рейтингового рішення.

3.7 У випадках, коли це можливо, перед визначенням або оновленням рейтингу РА має проінформувати позичальника про визначальні фактори та основні висновки, на яких ґрунтуватиметься рейтингове рішення, щоб надати позичальнику можливість з'ясувати та пояснити всі спірні питання та уникнути можливих хибних трактувань чи інших висновків, що можуть викликати занепокоєння РА при визначенні рейтингу. РА має ретельно вивчити відповідь. За умов, коли РА не проінформувало позичальника до публікації, воно має зробити це якнайшвидше і пояснити причини затримки.

3.8 З метою підвищення прозорості та надання ринку можливості якнайкраще визначати користь рейтингу, РА має публікувати відповідну інформацію про історичний рівень дефолтів за кожною категорією рейтингів і чи змінився цей рівень із плином часу, щоб дати підґрунтя для розуміння історичного рівня надійності кожної категорії, їх зміни із плином часу та дати можливість порівняти відповідні рейтингові оцінки різних РА. У випадку, коли історичний рівень дефолтів суперечить категоріям рейтингів, є статистично невірним і може бути джерелом хибної інформації для користувачів рейтингу, РА має пояснити природу цих невідповідностей.

3.9 Для кожного рейтингу РА має зазначати, чи був позичальник залучений до рейтингового процесу. Кожен рейтинг, що визначений не за ініціативою позичальника має бути зазначений як такий. РА має також оголосити свою політику та процедури стосовно непрошених рейтингів.

3.10 Оскільки користувачі кредитних рейтингів покладаються на адекватність методологій, практик, процедур та процесів РА, агентство має повністю та публічно висвітлити будь-які вагомні зміни до методологій, практик, процедур та процесів. У разі можливості, такі публікації мають передувати змінам в діючих методологіях. РА має звертати увагу на різноманітність застосувань кредитних рейтингів при внесенні змін до методологій, практик, процедур та процесів.

Конфіденційна інформація

3.11 РА має приймати процедури та механізми захисту конфіденційної інформації, що надається позичальниками на умовах договору про конфіденційність або іншої відповідної домовленості. Крім випадків, коли це передбачено договором про конфіденційність, згідно із законодавчими та регуляторними нормами, РА та його працівники не повинні розповсюджувати конфіденційну інформацію в прес-релізах, на конференціях, майбутнім працівникам або у розмовах із інвесторами, позичальниками, іншими особами тощо.

3.12 РА має використовувати конфіденційну інформацію тільки з метою рейтингування та згідно з угодою про конфіденційність з емітентом.

3.13 Співробітники РА мають докласти необхідних зусиль для захисту власності та інформації, що належить РА, від крадіжок, підробок та несанкціонованого використання.

3.14 Співробітникам РА не дозволяється здійснювати операції із цінними паперами, якщо вони володіють конфіденційною інформацією щодо їх емітентів.

3.15 З метою збереження конфіденційної інформації, працівники РА повинні відповідати внутрішній політиці РА щодо торгівлі цінними паперами і періодично засвідчувати свою відповідність до вимог цієї політики.

3.16 Співробітники повинні висвітлювати будь-яку непублічну інформацію щодо рейтингових рішень або можливих рейтингових дій тільки позичальнику або його уповноваженому агенту.

3.17 Співробітники РА не повинні ділитись конфіденційною інформацією із працівниками будь-яких інших сторін, окрім РА. Працівники РА не повинні розголошувати конфіденційну інформацію в межах РА, окрім випадків необхідності.

3.18 Співробітники РА не повинні використовувати або ділитись конфіденційною інформацією з метою торгівлі цінними паперами або з будь-якою іншою метою, окрім здійснення службових обов'язків працівника РА.

Оприлюднення Кодексу та комунікація із учасниками фондового ринку

3.19 РА має оприлюднити свій Кодекс та зазначити яким чином його норми відповідають нормам Принципів щодо діяльності рейтингових агентств IOSCO (Міжнародна організація регуляторів фондового ринку) та Кодексу засад діяльності рейтингових агентств IOSCO. Якщо Кодекс РА відрізняється від норм IOSCO, РА має пояснити причину цих відмінностей, вплив змін на досягнення цілей, визначених у нормах IOSCO. РА також має зробити докладний план вдосконалення свого Кодексу із плином часу.

3.20 РА має запровадити всередині організації функцію, на яку покладається комунікація із учасниками фондового ринку та широким загалом стосовно будь-яких питань і скарг, що можуть надходити на адресу РА. Метою цієї функції має бути додаткове підрунтя для формування менеджментом та посадовцями РА внутрішньої політики організації.